

РОЗМОВА ПРО КООПЕРАТИВИ.

В.
В четвертій розділі ми закінчили на 6. кооперативний заповіді. Лишається 7, 8, 9 і 10.
7. Часта контрола.
Часта контрола є конечною потребою з різних причин. Одною такою причиною є те, що заряд спілки відчуває потребу вести спілку взірцево. Друге, що на випадок якої несправності, скажимо, не через намір, а прямо через помилку і незнання, контрола все відкриває і справу можна налагодити, заки вона не спричинила багато шкоди. Третьою причиною — і ця є важливіша, як на перший погляд здавалося б — є те, що члени контрольної комісії, переглядаючи частіше книжки, мусять провіряти інвойси (фактури), виплачені чеки за товари і рахунки з ріжними сторонами, ресіти, чекові купони, словом всі подробиці, а тимчасом автоматично приучаються веденню кооперативної спілки, бо, контролюючи, ознакоюлюються із її деталями.
На всякий випадок члени контрольної комісії є вже тими людьми під руками, яким можна віддати бодай часове ведення кооперативу, якщо зайшла б нагода і конечна потреба. Менеджер може заслабнути, померти, або дістати іншу позицію і т. п., отже такі члени контрольної комісії, якщо вони дійсно контролювали — тобто широким чином всі подробиці кооперативу — є одинокими, кому можна віддати ведення спілки. Тому до контрольної комісії повинні вибирати найсвідоміших одиниць з поміж членства кооперативної спілки.
Розуміється, заряд може задалегідь настановити менеджерові асистента, аби вчився ведення бізнесу. Це вже справа деталю на місці і її можна в ріжний спосіб розв'язати.
8. Часте балансування рахунків.
З тих самих причин, задля яких пожадана часта контрола, є також пожадане часте балансування рахунків. Воно дає кожноразу — скажимо раз в місяць — огляд, як спілка розвивається: поступає вперед чи стоїть на місці, чи пофактє вад. Воно дає і подробиці і загальну суму з рощодів і приходів, з приписів товарів та з їх стану так, що з його можна осудити, чи не робиться де за великі, або непотрібні видатки, чи не закуповується деякі непотрібні товари і т. д. Воно є важне ще й тому, що маючи часті балансовані книжки, ви маєте з чим показатися перед гуртовцями, коли закуповуєте товар не за "кеш".
Далше, студія над балансом вчить і некигноводчиків розуміти зіставлювання балансу та практичного книгковод-

ства взагалі, отже річ, яка всякому придається і в кожній системі.
9. Часті сходини заряду.
Вірю, що цей "кооперативний заповіді" не треба ширше пояснювати. Вона повинна бути ясна кожному.
Навіщо є заряд? Щоб заряджував! Він не годен і не може заряджувати, як не зрозуміє вперед, що заряджувати та як його заряджувати. Він не може зрозуміти цього, коли не обговорить справи.
Він не годен обговорити справи, як не зійдеться до купи. Він не годен заряджувати добре, як не обговорить як слід справи зі всіх боків кожної людини, а після нього вступало ряд промовців від ріжних організацій, в тому числі і від Комуністичної Партії Канади.
В українській мові промовляв т. Свідерський. Промовці говорили про значення цього родинського свята і чому робітництво цілого світа його святкує. Звалили робітників брати енергичніше до праці в організаціях, ставати активними членами і готуватися до боротьби, до остаточної перемоги над капіталістичним ладом.
Було заряджено загальну колекту і зібрано \$109.75 для поповнення всіх видатків в зв'язі з демонстрацією. Всі видатки вносили \$130.00, так що зроблено деякий дефіцит, а це тому, що тепер робітництво матеріально дуже бідне через безробіття, але сильне морально пролетарською солідарністю, та так масово вийшло на демонстрацію. Ціла демонстрація обійшлася спокійно без жадних інцидентів.
Гр. Киричук.

ПЕРШИЙ ТРАВЕНЬ В ЕДМОНТОНІ.

В Едмонтоні в день першого травня відбулася велика робітничая демонстрація. Похід відбувся величавий, в якому взяло участь около 5,000 робітників, робітниць і дітей. В похід пригварало дві оркестри. По скінченню походу ціла маса робітництва прийшла на Маркет Сквер і тут відбулося масове віче. Коли оркестри перетрали "Червоный Прапор", т. Лейсман отворив віче палками словами, а після него вступало ряд промовців від ріжних організацій, в тому числі і від Комуністичної Партії Канади.
В українській мові промовляв т. Свідерський. Промовці говорили про значення цього родинського свята і чому робітництво цілого світа його святкує. Звалили робітників брати енергичніше до праці в організаціях, ставати активними членами і готуватися до боротьби, до остаточної перемоги над капіталістичним ладом.
Було заряджено загальну колекту і зібрано \$109.75 для поповнення всіх видатків в зв'язі з демонстрацією. Всі видатки вносили \$130.00, так що зроблено деякий дефіцит, а це тому, що тепер робітництво матеріально дуже бідне через безробіття, але сильне морально пролетарською солідарністю, та так масово вийшло на демонстрацію. Ціла демонстрація обійшлася спокійно без жадних інцидентів.
Гр. Киричук.

СВЯТКУВАННЯ ПЕРШОГО ТРАВНЯ В МОНТРЕАЛІ, КВЕ.

За два дні до Першого Травня появилася в монреальській газеті "Стар" заява, що уряд забороняє мітинги й промови під голім небом, як також самовільне відбирання в демонстрації червоных прапорів, як це було минулого року.
В святкуванню Першого Травня в Монреалі взяли участь всі робітничі організації і поступові юнії. Походом і цілим святом руководив центральний міський комітет Комуністичної Партії Канади. Похід розпочався в 2-й годині по полудні від Принц Артур саї і пройшов головною вулицею аж до будинку міської ради. На кожноразі стояли відділи поліції.
На площі перед будинком міської ради було повно людей, продається. Тут вже візьмемо для прикладу — ну, хочби фірму Ітона. В Ітоновім сторі, загально беручи, ціни є низькі, чому? Бо він, по перше, продає велику кількість товарів по друге продає їх за готівку. (Далі буде.)

ПЕРШИЙ ТРАВЕНЬ В СУДБУРІ, ОНТ.

Рік-річно робітництво цілого світа виходить першого травня на вулиці та демонструє перед вислуквачами свою силу і нагадує їм, що щедє порухуку зближається. Робітництво Судбури також відсвяткувало день Першого Травня. Стараням українського і фінляндського відділів К.П.К. день Першого Травня обходжено в Судбури великим концерт-мітингом в фінляндській саї. Сала була заповнена робітниками й робітницями. На вступі оркестра відіграла робітничу пісню: "Загально програма була дуже багата, в яку входили: хоральні співи, деклямації, промови і відіграно одноактівку — "Мандрівник".
З промовою про свято Першого Травня виступив т. М. Костянок і пояснив його значення. Він кликав робітництво ставати в ряди організації і боротися за те, щоб це свято стало нашим державним святом, яким воно є в Радянській Республіках. На закінчення відспівано "Інтернаціонал". Так робітництво в Судбури відсвяткувало день Першого Травня.
Н. Сорока.

СВЯТО ПЕРШОГО ТРАВНЯ В ТРАНСКОНІ.

Українські робітники і робітниця в Трансконі сповнили свій пролетарський обов'язок. В п'ятницю, 1. травня, в годині 8.30 вечором, відбувся в Укр. Роб. Домі концерт-мітинг, котрий приготували робітничі організації, що гуртуються при Укр. Роб. Домі. На цей концерт-мітинг прибуло поважне число робітників і робітниць і так спільно відсвяткували свято міжнародного пролетаріату — Перший Травень.
Програма концерт-мітингу була досить обширна і вдоволяла публіку. Старша група мандолистів під проводом тов. І. Дутчина відіграла на вступі міжнародний пролетарський гимн "Інтернаціонал", а відтак "Шалійте, шалійте", "Журавлі", "Козака несут", "Варшавянку", "Сміло други" і на-

і про влаштування тут мітингу не було що й думати. Демонстрації несли прапори і плакати з написами: "Хай живе III. Інтернаціонал", "Проч з білим терором в Болгарії!", "Хай живе Комуністичная Партія Канади!" і багати інших. Жінки-робітничі несли плакат з написом: "Воркінг вумен. фром юр кічен ту ді совет!" В похід йшла також молодь, яка все гукала "Хай живуть комуністичні поівері цілого світа!"
Вечором відбувся в Принц Артур саї величавий концерт-мітинг при масовім зльозі. Мітинг отворив т. Богей, єврейський хор відспівав "Інтернаціонал", а молодий т. Плавуцький віддеклямував "Перший Травень". Промовці вступали в англійській, єврейській, французькій, італійській, російській і українській мовах. Відділу У.С.К.П.К. промовляв т. Т. Бойчук, який пояснив значення першого травня та кликав робітництво ставати в ряди К.П.К. Публіка вітала промовців гучними оплесками.
Ю. Вараниця.

ПЕРШИЙ ТРАВЕНЬ В ТІММІНСІ, ОНТ.

Стараням відділів К.П.К. майнерської юнії і інших робітничих організацій в Поркюпайні було гарно відсвятковано день Першого Травня. Робітництво рано почало збиратися до юнійної саї, а в 10. годині в числі 1,000 рушило походом до місточка Шумахер в супроводі оркестри і українського робітничого хору, які в похід грали й співали робітничі пісні. В похід несено багато плакатів з революційними кликами. На площі в Шумахер устроено величавий мітинг, не дивлячись на те, що падав сніг. На мітинг промовляли — від юнії т. Мекена, від К.П.К. т. Спектор, редактор "Ворекра", від українських робітничих організацій тов. Семенов з Сант Поркюпайні і т. Гнатюк, з Тіммінс.
Після мітингу похід рушив до Укр. Роб. Дому в Тіммінс, де по полудні відбувся мітинг, на якому промовляли: т.т. Мекена і Спектор. Робітництво бурлими оплесками вітало тов. Спектора, який виголосив палку промову про свято Першого Травня та про завдання робітництва. Особливо вітало воно задуку про Радянський Союз. Коли т. Спектор кликав робітників боротися за всевітній Радянський Союз, присутні устроїли овацію і почали співати "Червоный Прапор". На всі запити промовці влучно відповідали. На закінчення мітингу відспівано "Інтернаціонал".
Вечором Першого Травня відбулося два концерт-мітинги: в фінляндській саї і в Укр. Роб. Домі, бо в одній саї

закінчення одну з найгарніших пісень, як змістом так й музикою "Ой видно село, широке село, під горою... Ой там ідуть наші червоні стрільці, до бою!"
Музика була переплітана деклямаціями старших і менших, а також промовами. Першу промову виголосила членкиня відділу Жін. Секції, т-ка А. Репетівська. Від відділу СУРМ промовляла т-ка А. Глова, на котру публіка звернула найбільшу увагу. Гарна товаришка і гарно говорила. Таких нам більше треба! Від відділу ТУРФДім, промовляло двоє товаришів.
Численна трудова публіка була вдоволена, як з концерту, так й з промов.
Проголошувало представлення, забави, збори, визнаво робітничі спішити на поміч своєї преси і инше. Так, що українські робітники і робітниця Транскони працюють повним ходом.
Славно, славно, товариші і товаришки, Трансконі!
Обсерватор.

НОВА БОСІВСЬКА ЮНІЯ.

Три місяці тому назад в Венкувер організовано нову юнію п. к. "Кенедіан Ломбер Воркерс Асоцієшн". Цю юнію організував власнотей таргачів на вярцьх нової майнерської юнії на Крове Нест Пес, щоб

3 поля науки і техніки

КОНКУРЕНТИ НІАГАРСЬКОГО ВОДОСПАДУ.

Ніагарський водоспад є найбільш відомий в світі, як найбільшій водоспад. Однак і він має собі конкурентів. Що до височини падіння води, то на першому місці стоїть водоспад на ріці Парана в Бразилії, де вода падає з височини 361 футів, у той час, як у ніагарському водоспаді височина падіння води 327 футів.
Далі водоспад Вікторія, на ріці Замбезі, в Африці, має падіння води до 380 футів, і, нарешті, водоспад Санта-Марія чи Ігвацу в полудневій Бразилії з височиною падіння води 300 футів.
Хоча наведені водоспади і мають натиск більший, ніж Ніагара, але води з них падає менше, ніж з Ніагари. Міць, яку розвиває водна сила установка, визначається поміщенням натиску на кількість води, що падає з водоспаду кожної секунди, а тому зазначені водоспади не можуть конкурувати з Ніагарою, яка може дати до 3,300,000 кінських сил. За підрахуванням Говарда Квіка, гідротехніка, на водоспаді Парани можна одержати до 2,600,000 кінських сил і

відтак вжити її для зниження робітничого заробітчан платні і розбиття дійсно робітничих юній. Якось одного разу зайшов до мене "добродій", організатор той юнії і почав агітувати, щоб я вступив до неї. А це такий організатор з великим житвом, з чистими руками і з перстнями на них. Він дуже скривився, коли я запитав його, де він працює. А коли я сказав, що думаю про його юнію, він назвав мене червоном, більшовником і пішов.
Був я раз на зборах той юнії. Коли секретар почав давати звіт, то на запит де гроші, сказав, що видав на ріжні покупки, але... ресіти забув дома і до книжки це не записав. Коли ж почали дискутувати справу юнії, то лідери пропонували буржуазну газету "Стар", а декотрі газету "Федерейшн", яка не далеко відтіла від "Стар". Коли ж я запропонував вжити "Воркера", то лідерство засмало на мене по гадочному, мовляв, "ми не хочемо комуністично".
Подаючи до відома робітництво про цю юнію, я одночасно перестерігав товаришів, щоб стояли осторонь, бо це юнія босівська організована на школу робітникам.
Робітничк.

В суботу, 9. травня комедія "ТОВАРИСТВО ПИШК". Приходіть до Укр. Роб. Дому!

Учений Негель винайшов апарат, що записує найменші рухи людини, коли вона спить. На барабани, який вертиться, годка записує криві лінії. Виявляється, що біля двох годин ранку сон найпокоїшійший і в цей час лінія стає майже прямою. Що ближче до ранку, то розмахи кривої починають збільшуватися. Сон неспокійний має особливо зламану криву.

В 200 РАЗІВ СОЛОДШЕ ВІД ЦУКРУ.

В східному Парагваї (в полудневій Америці), найдено рослину, якої сік є в 200 разів солодший, ніж цукор. Ця рослина називається каа геве. Розбляється досаді над тою рокурватися з Ніагарою, яка може дати до 3,300,000 кінських сил. За підрахуванням Говарда Квіка, гідротехніка, на водоспаді Парани можна одержати до 2,600,000 кінських сил і значно меншу міць мають два інших водоспади: водоспад Вікторія розвиває тільки на 215,000 кінських сил і водоспад Санта Марія 183,000 кінських сил.

Н. САУЕР. 11) ЦІНА КРОВИ (ПОВІСТЬ.) Переказав М. ІРЧАН.

(Продовження.)
Був то біль рівнодушності.
— Хіба-ж не все одно?... Японець чи Москаль?... Однаково умірають... Понесуть ранених...
— Ну, стрільте-ж вікні! — крикнув Жгуттов.
Верховинцев підійшов ближе до салда, замкнув очі і рівнодушно командовав:
— Салвою... чета... стрі-і-і-і!
Салдати стріляли точно, салвами міряючи в середину дверей, за якими сиділи вороги. Всі були поважні і напружені.
Відповідали їм частими вистрілами, подібними до салва, або поодинокими, або й швидкими, без порядку. Видіється, хтось вистріляв з віконця над дверми, але в тій-же хвилі закрив його, а з вулиці ніхто й не запримітив цього.
Шулімов стояв оподалі салда. Недалеко від нього проходжував ротмістр Жгуттов, жандармський підофіцер і вахмістри. Чекали на кінець наступу, щоб вдертися в будинок. Вони дуже добре знали, що за дверми є тільки декляка людей, проти яких на вулиці було намірено пів сотні рушниць.
— Піддадуться! — замінив Жгуттов. — Не ви-

держуть.
— Так думаєте? — зрадив Шулімов. — Як теї гадки... Хто знає, чи є їх там хоч десять...
— Немає десять — заявив ротмістр. — Всіх найбільше шістьох... І немають куди втікати.
— А може иншим виходом?
— В домі нема других дверей, окрім цих на вулицю... Зловилися сучі діти!... Маю в кишені плян їх помешкання — засміявся ротмістр — бачите, все, навіть мебель зазначена. Ось приблизно в цьому боці від правого вікна стоїть друкарня і висить на стіні образок... Давно знаю про це... Але чекав, щоби зловити одного сухого сина... Вже дуже за ним плаче шибениця. І я все ждав, може знайде сюди... І дурачок зайшов. Тепер аминь... Як незабуть його, все одно — три рази може висіти...
— Надзвичайно гарно!... Як-би так всі вміли внас ловити... — залементав Шулімов.
— Вибачте, що смію запитати: яким способом владілося вам дізнатися?
— Агентура... Але щось вони надто догво... Той офіцер — чиста баба... Я цілий дім розстріляв-би, чорт побери! Затопив-би їх... За дверми шість-сім людей, а він так догво волиється з ними... Тьфу!...
Однак ротмістр Жгуттов помилявся. За дверми було тільки чотирьох: Соломко, Невідомий, молодесенький друкарський складка Васків, веселий і приємний, та товариш, якого прозивали Далеким. Ці чотири мусіли здержати напад поліції так догво, доки в конспіративному помешканню, де була друкарня і важні документи, товариші Ласкавцев і Гальперін не знищать все, чого не можна видати в руки поліції. Кожному, хто приходив в це помешкання і зали-

шався ночувати, Гальперін, який постійно мешкав тут, давав зброю і коротко наказував:
— На випадок ревізії — опі!
Вправді дуже рідко заходили в цей будинок, хіба в крайній потреби, щоби не стягнути підозріння. Цього береглися. Але цієї ночі потрібно було збиратися декляком товаришам і зібрання назначено тут. В инших домах боялися збиратися; були чутки, що більшість з них відомо поліції, та що домашні співмешканці є поліційними агентами. Окрім цього в цих домах жило зараз багато утікачів з заслання, козуючих нелегально, яких мало хто знав і говорили перед ними про всі справи було неважливо.
Як зійшлися в друкарні, Гальперін роздав револьвери і по звичайному заявив:
— На випадок ревізії — опі! Рішуче!
Розділяли між собою ролі, як-би прийшла ревізія. Показалося однак, що товариш Далеким, посланий до друкарні помагати Ваському, не вміє стріляти.
— Як-же це можливо — дорікав Невідомий.
— Ну, як це можливо?... Це-ж така дурниця!...
— Я товаришу друкар... Власне й друкар з мене поганим... Я-поправді учитель.
— Ех... все одно... Будьте собі й епископм, але стріляти ви повинні вміти!... Дивно! Взагалі наші люде гарні!...
Далекому прийшло на поміч Ласкавцев:
— Нічого не бійтеся товаришу! Хто зна, прийдуть або ні... А вистріляти дуже легко. Просто, потягнете за язичок і — вистрілите...
— І поцілуйте кого-небудь з нас в спину... Знаємо таких... — бурмотів Невідомий.
— А ви Ласкавцев, стріляєте?

— Я? Стріляти можу, але, як знаєте, я дуже короткозорий... Встаки підуть...
— Чого йти? Через свою саїлоту це бабахнете мене... А ви Васків?
— То-го! — глянув Васків з такою самопевністю, як всі розсміялися. — Вмію добре... не тільки пірря — але й папірря літатиме...
— Слава богу, хоч один. Соломко і я стріляємо добре... На випадок чого-небудь до дверей піде нас трьох. Інші знищать документи по вказівкам Гальперіна... Мало нас, але...
— Візьмете й мене! Якось вже буду стріляти! — заявив Далеким. — Тільки покажете мені... Що я робив-би тут?
Швидко рішали все і так спокійно, як-би в можливому опорі, що міг принести смерть одного, деклякого, або й усіх їх, було щось цілком звичайне, буденне. Не було ані воєвничого зворушення, ані жаху.
Тільки Соломко подумав, що життя страдило на цій агітції, що ніхто поважно навіть не застановається над тим. Сказав це Ласкавцеві. Той мимоволі відповів:
— Цього можна було ждати... Всі пореволюційні періоди однакові: реакція, апатія в більшості партійних керівників, проповідування мішанського індивідуалізму, пронографії, самовбийства через мозіль в нозі... Коротко, це, що помітно зараз у нас... В таких часах ціна життя — копіяка... І це звичайнісеньке явище... Ну, товариші! Приступаймо до справи...
(Далі буде.)

Не забувайте про пресовий фонд одинокої української робітничої газети в Канаді — "Українських Робітничих Вістей"!
ЧИ ВИ ВЖЕ МАСТЕ
найновішу книжку відомого пролетарського письменника М. ІРЧАНА
КАРПАТСЬКА НІЧ
що недавно вийшла в друку? Якщо немає її в вас самі, або ваш знайоми, то постарайтеся купити, а будете мати корисну книжку в хаті. Не тратьте вона вартості навіть тоді, як ви перечекаєте її. Це довша повість з воєнних часів в Галичині і в життя робітництва в Америці. Коли читаєте, то не можете так догво відірватися від книжки, доки не перечекаєте до кінця.
Письменик М. Ірчан сам перожив війну і вірно описує всі ті страшні події в старому краю. Читачи "Карпатської Ніч" врівночасно багато вчитесь і то в найбільш приступний спосіб, бо ця книжка написана незвичайно зрозумілою мовою. Найдрукована вона на найкращому папері, окладнина з артистичним малюнком в двох кольорах.
КУПІТЬ, А НИКОЛИ НЕ ПОЖАЛЮЄТЕ! РОЗПОВІСНОДНОРТЕ СКРИЗЬ ЦЮ КНИЖКУ.
Виславтеся книжки за попереднім надісланним грошеві. ЦІНА 50 ЦЕНТІВ ЗА КНИЖКУ.
Замовлення з грішми посилайте на таку адресу:
Ukrainian Labor News
Cor. Pritchard & McGregor
Winnipeg, Man.